

אָהַר הַקָּדוֹשׁ
עִם פִּיאָר
הַפֶּתַח וְהַפְּסוּד

פרשת דברים - חזון ♦ הספר על חורבן בית המקדש

במאמרים שלפנינו מובאר וויכוח בין בני ארץ ישראל לבין בני בבל, מי יותר ראוי לפרש את מגילת איכה על דרך הנסתר, בני בבל טוענים שהואיל שהם הלכו בגולה, לכן הם הרגישו יותר הגלות ומשום כך הם צריכים לפרשה, מנגד, טוענים בני ארץ ישראל שהם רואים בכל יום תמיד את חסרון השכינה, לכן הם צריכים לפרשה.

בני בבל טוענים שהם צריכים לבכות ולהתאבל על חורבן הבית, כיון שהם הלכו בגולה בין העמים:

שָׁלְחוּ לָהֶם - להם בְּנֵי בָבֶל, לִבְנֵי אֲרָעָא
קְדִישָׁא - ארץ ישראל הקדושה,
 ואמרו להם, **לֹא יָאוֹת לְמַבְכִּי, לֹא יָאוֹת**
לְמַעַבְדַּת הַסֶּפֶד - לנו ראוי לבכות, ולנו
 ראוי לעשות הספד **עַל חוּרְבַּן בֵּית אֱלֹהָנָא**
 - על חורבן בית אלהינו, שאמנם אתם בני
 ארץ ישראל ראייתם שהגלו את ישראל
 מארצם, ובאמת לכם היה ראוי להספיד, אבל
 עדיין לנו בני בבל שייך להספיד **עַל עֲצַם**
הַדָּבָר בְּמָה דְּאֵתְבָרְדָּנָא בִּינֵי עַמְמֵינָא -
 שהתפזרונו בין העמים, ולא כן אתם בני ארץ
 ישראל שנשארתם בארץ ישראל, ואין אתם
 יודעים גלות ממקום למקום מהו, **וְלִכֵּן אֵיתִי**
לָן לְמִיפְתַּח הַסֶּפִּידָא - יש לנו לפתוח
 בהספד, **וּלְפָרְשָׁא** - ולפרש על פי דרך
 הנסתר את ה**אֶלֶף"א בֵּיתָא**, שהוא מגילת
 איכה, המיוסד על אותיות אל"ף ב"ת,
דְּשִׁלְחָה מֵאֲרֵי עֲלָמָא לְהַסְפִּידָא חוּרְבַּן
בֵּיתֵיהּ - ששלחו ריבון העולם על ידי רימיה
 הנביא, להספיד על חורבן בית מקדשו.

לאחר שבני בבל אמרו שלהם ראוי להתאבל ולפרש את מגילת איכה, ענו להם בני ארץ ישראל שדוקא להם ראוי להתאבל ולהספיד:

השיבו וּשְׁלַחוּ לָהֶם - להם לבני בבל, **בְּנֵי אֶרְעָא קְדִישָׁא** - בני ארץ ישראל הקדושה, ואמרו, **יָאוֹת דְּאֵתוֹן** אֲתַבְּדְּרֵתוֹן **בְּיַי עַמְמִיָּא** - אמת שאתם נתפזרתם בין העמים, **וְאֵתוֹן לְבַר מֵאֲרַעָא קְדִישָׁא** - ואתם חוֹמוֹץ לֶאֱרֶץ יִשְׂרָאֵל הקדושה, **וְיָאוֹת לְכוּ לְמַכְבֵּי עַלְיֵיכוּ וְעַל גְּרַמְיֵיכוּ** - וראוי לכם לבכות עליכם ועל עצמכם, על מה **דִּנְפַקְתוֹן מִנְהוּרָא לְחַשׁוּכָא** - שיצאתם מאור שהוא ארץ ישראל, לחושך שהוא חוץ לארץ, וזוהו אתם נשולים, **עַכְבָּדָא דְנִפְסִיק מִבֵּי מַאֲרִיָּה** - כעבד שיצא מבית אדונו.

בני ארץ ישראל הם בני השכינה, ויודעים
לכבדה:

אָבֵל מסיבה זאת עצמה, שאתם נמצאים מחוץ לארץ ישראל, אין אתם ראויים להתאבל על החורבן. רק **אָנּוּ** - אנו בני ארץ ישראל הקדושה **אֵית לָנוּ לִמְבַכִּי, וְלִמְעַבֵּד הַסְּפִידָא** - יש לנו לבכות, ולעשות הספד, **וְלָנוּ שְׂדֵר קוֹדֶשָׁא בִּירָהּ הוּא סְפָרָא דְהַסְפִּידָא** - ולנו שדה הקדוש ברוך הוא והטעם, **דְּאָנּוּ בְּנֵהָ דְמְטְרוֹנִיתָא** - שאנו **מְבַנִּי בֵיתָהּ** - ואנו מבני ביתה, שהרי אנו נבנים ביתה של שכניה, ולכן אנו **יְדַעִין יְקָרָא דְמַזְלָא דְאֵינוֹן** - ידענו כי אנחנו יקרי מלאך אדון העולם, ועל כן **לָנוּ יְאוּלָּא לְבַכִּי** - ונלפס אותם האלפ"א **בֵּית'וֹן** שבסוף

דְּהַסְפִּידָא – ולנו שלח הקדוש ברוך הוא את ספר ההספד, שהוא מגילת איכה, והטעם, **דְּאָנן בְּנֵהָ דְּמַטְרוּנִיתָא** – שאנו בני המלכה, שהיא השכינה, **וְאָנן מְבִנֵי בֵיתָהּ** – ואנו מבני ביתה, שהיי אנו נמצאים בארץ ישראל הקדושה, שהוא ביתה של שכינה, ולכן אנו **יְדַעִין לְקַרָּא דְּמֵאֵרִי עֲלֵמָא** – וידועים כבודו של אדון העולם, ועל כן **יָאֵרֵךְ לַמְּבִנֵי** – לנו ראוי לבכות, **וּלְפִרְשָׁא אֵינֵנּוּ** – ולפרש אותם האלפ"א **בֵּיתָא** שסבסר איכה על פי דרך הנסתר.

ומוסיפים בני ארץ ישראל לומר, שהם יודעים את כבוד ריבון עלמין, משום שבכל יום הם מרגישים חסרון השכינה:

ואומרים, **וְאֵנָּה** - ואנו שנמצאים בארץ ישראל, ולא הלכנו בגולה, הרי אנו כִּיתְמִין בְּלֹא אָבָא וְאָמָא - כיתומים מבלי אב ואם, משום שהקדוש ברוך הוא שהוא בחינת האב, יצא עם השכינה שהיא בחינת אם לגלות, כדי לשמרה מן המזיקים בחוץ לארץ, ואנו נמצאים בלעדיהם בארץ ישראל, וְלֹכְן כשאנו מִסְתַּפְּלִין עֵינֵינוּ לְכוֹתֻלֵי בֵיתָא דְאִימָנָא - מסתכלים בעינינו לכותלי בית אמנו, שהוא הבית המקדש, וְאֵנוּ רוּאִים דְּהָא אֲתַחֲרֵב - שהנה נחרב בית מקדשינו, וְלֹא אֲשַׁכְחָנָא לָהּ - ולא מצאנו אותה, כלומר, שהשכינה כבר אינה שורה שם.

בני ארץ ישראל מעלים בזיכרונותיהם מה
שהיה להם בזמן הבית:

ונשאנו מרגישים את חסרון השכינה, אנו
 מתבוננים, **דְּהוּת יִנְקֵא לֹן בְּכַל**
יִזְמָא, בְּיוֹמִין קִדְמָאִין, מְשַׁפִּירוּ דִּילָהּ
 - שהיתה מייקת אותנו בכל יום בימים
 הראשונים משפע היפה והמובחר שלה,
 כשבאנו להתפלל בדמעות בבית המקדש,
וְהָיִית נְחִימֹת לֹן - והיתה מנחמת אותנו,
 במה שבענה תפילתנו, **וְהִמְלִילַת עַל**
לִבָּנָא, כְּאִמָּא לְבָרָה - והיתה מדברת על
 ליבנו, כמו אם שמנחת את בנה, **וְכִמְה**
דְּאֵת אִמָּר - וכמו שנאמר (ישעיה סו יג)
כְּאִשׁ אֲשֶׁר אָמוּ תִנְחַמְנִי וְגו',
 ומשמעות הפסוק, שהאם דרכה לנחם את
 בנה, וכן היתה דרכה של השכינה בזמן
 שביט המקדש היה קיים, כשבאנו לבית
 המקדש לבכות בדמעות, היתה מנחת
 אותנו על ידי שעלתה תפילתנו לרצון.

ולאחר שהתבוננו במה שאבדו על ידי חורבן
הבית, חוזרים למה שהתחילו 'ומִסְפָּלִין
עֵינֵינוּ לְכוֹתְלֵי בֵּיתא דְּאִימָנָא, וְהָא אֲתֹחֲרֵב,
ואומרים:

וְהִשְׁתָּא - ועתה שנחבר בית מקדשינו,
אִסְתַּכְּלוּ עֵינֵינוּ לְכָל סֵטֶר -
מסתכלות עינינו לכל צד, **וְאַתֶּר בֵּית**
מוֹתְבָא דְאַימָא - ומקום בית מושבה
שלו **אִתְבְּלָב**,
וְהוּא אֲתֻקְבָּה - נתבלבב ונחבר, ולכן
נִבְטַשׁ רִישָׁא לְכוֹתְלֵי בֵּיתָא וּמוֹתְבָּה
- נכה את ראשנו בכותלי ביתה ומושבה,
כִּי מֵאֵן יִנְחֵם לָהּ, - מי ינחם אותנו, כמו
השכינה שהייתה נמנחת אותנו, **וּמֵאֵן**
יִמְלֵל עַל לִבָּנָא - ומי ידבר על לבנו, כמו
השכינה שהייתה מדברת על ליבנו.

ומוסיפים בני ארץ ישראל להכות את
הראש, ואומרים, ומי יגן

עֲלָנָה קָמִי מַלְכָּא - יגן עלינו לפני המלך, הוא הקדוש ברוך הוא, שהרי בזמן שביית המקדש היה קיים, **כְּד הוִינָן חֲטָאן קָמִי אֲבוּנָא** - כשהיינו חוטאים לפני אבינו, **וְסָלִיק רְצוּנָא לְאַלְקָהָא לָן** - והרים את הרצועה להכות אותנו, ולהביא עלינו צרה, **אִיהִי קִיּוּמָא לְקוּמֵן** - היא עמדה לפנינו, ותחתנית היתה מַקְפֵּלָת את מַלְכִּיּוּתָא דְמַלְכָּא - המלכות של המלך, על ידי שהשפיעה את מידת הדיו של הצדיק הדור, **בְּרִין לֵאגֻנָּא עֲלָנָא** - כדי להגן עלינו, ומביא

ממנה, ואם נשאל לעפרא - את עפרה, שהם המלאכים של עולם העשיה, אשר שם רשימו דַּעֲקֵבְתָּא - הרושם של עקבות השכינה, והנה השכינה לית תמון - איננה שם, כדי להמשיך אורותיה אליהם.

ואם נשאל לאיגרא - את הגג, כלומר את הספירות העליונות, הא איגרא - הרי הגג, שהם הספירות העליונות אַתִּיב לו - משיב לנו, דתמן יתבה מבכה ומיילת עלן - שהשכינה יושבת ועלתה לספירות העליונות, והיא בוכה ומיללת עלינו, ואזלת מבכה צווחת בקול מרירו עלן מאיגרא לאיגרא - והולכת מגג אל גג, כלומר מספירה אל ספירה, ובוכה וצוועקת בקול מר עלינו, כמה דאת אמר - כמו שנאמר (שם כב א), 'מה לך אפוא פי עלית בלך לגגות'.

ואם נשאל לאורחין - את הדרכים, שהם אורחות השפע, ושביילין - ואת השבילים, שהם שבילי הברכה, אם קיבלו שפע וברכה מהשכינה, שהרי השכינה עלתה אליהם בסוד הספירות העליונות, אבל בלהו אמרין - כולם אומרים ומשיבים, שלא קיבלו שפע וברכה, אלא דשמענו קל מרירו דבכיה, דמבכה על בנהא - ששמענו קול מרירות של בכיה, שמבכה את בניה, והוא סוד הדין, ולא ידעו לאן אסתלקת - ואינם יודעים להיכן השכינה נסתלקה.

ומסיימים, לכן לן יאות למבכי, לן יאות למיספד - לנו ראוי לבכות, ולנו ראוי להספיד, וננשק את עפרא דרגלהא - עפר רגל השכינה, בסוד המלאכים, וגם ננשק את אתר בי מותבחה - מקום בית מושבה, שהוא הבית המקדש, וגם ננשק את כותלי היכלא - כותלי ההיכל, ונבכי במרירו - ונבכה במרירות, ולכן אנן נפתח בהספידא - אנו נפתח בהספד, ונפרש את ספר איכה מפני דחמינן בכל יומא כל האי שאנו רואים בכל יום כל זה, ונבכי תדיר ולא איתנשי מרירו דבכיה מינן - ונבכה תמיד, ומרירות הבכיה לא תשכח מאתנו.

ראיה, כמה דאת אמר - כמו שנאמר (שם נג ה) על משיח, 'והוא מחלל מפשעינו מדכא מעונותינו כו' מוסר שלומנו ובחברתו נרפא לנו', ומשמעות הפסוק הוא, שמשח מקבל עליו את היסורים של בני ישראל, ועל ידי זה מנכה את צרות ישראל, כן השכינה משפיעה מידת הדין על צדיק הדור, כדי להגן על בני ישראל.

ומסיימים בני ארץ ישראל את טענותיהם לבני בבל, ואומרים:

והשתא - שנחרב בית מקדשנו, ואימא לית לן, ווי - ואין לנו את אימנו, אוי לנו שאינה מקבלת תחתינו להגן עלינו, ווי לן - אוי לנו בני ארץ ישראל, שאין מי שינחם אותנו וידבר אל ליבנו, וגם ווי לכו - אוי לכם בני בבל, כי גם לכם אין את כל הטובות שהיה בזמן הבית, אולם לן יאות למבכי, לן יאות למיספד - לנו בני ארץ ישראל ראוי לבכות, ולנו בני ארץ ישראל ראוי להספיד, ולן יאות לפתרא - ולנו ראוי לפתור ולבאר על דרך הנסתר, את אינון מילין דמרירו - אותם דברי מרירות המבוארים בספר איכה, ולאודעא להו, לאינון ידעין למבכי - ולהודיעם, לאותם שיודעים לבכות, את פירושו של מילין דהספידא - דברי ההספד, היא מגילת איכה.

ומוסיפים עוד לבכות, ואומרים, נקרב בכל יומא לגבי ערסא דאימנא - אנו קרבים בכל יום למיטתה של אמנו, כלומר להיכל בית המקדש, ולא נשפח לה תמון - ואין אנו מוצאים אותה שם, נשאל עליה, לית מאן דישיגח עלן - אנו שואלים עליה, ואין מי שמשגיח עלינו שיגיד לנו את מקומה, ואם נשאל לערסא דילה - את מיטתה עצמה, שהוא היכל בית המקדש, אַתְּבִלְבֵּלָא - הרי התבלבלה, ואם נשאל לכוורסיא - את כסאה, כלומר, לבית קודש הקדשים, נפלת - הרי נפלה, ואם נשאל להיכלין דילה - נשאל את היכלותיה של השכינה שבעולם הבריאה, הרי אומאן אינון דלא ידעין מינה - הם נשבעים שאינם יודעים

כמה דאת אמר (שם נג ה) 'והוא מחלל מפשעינו מדכא מעונותינו כו' ובחברתו נרפא לנו'. והשתא אימא לית לן, ווי לן, ווי לכו. לן יאות למבכי, לן יאות למיספד, לן יאות לפתרא אינון מילין דמרירו, לאודעא להו, לאינון ידעין למבכי מילין דהספידא. נקרב בכל יומא לגבי ערסא דאימנא, ולא נשפח לה תמון. נשאל עליה, לית מאן דישיגח עלן. נשאל לערסא דילה, אַתְּבִלְבֵּלָא. נשאל לכוורסיא, נפלת. נשאל להיכלין דילה, אומאן אינון דלא ידעין מינה. נשאל לעפרא, רשימו דַּעֲקֵבְתָּא לית תמון.

נשאל לאיגרא, הא איגרא אַתִּיב לן, דתמן יתבה מבכה ומיילת עלן ואזלת מבכה, צווחת בקול מרירו עלן, מאיגרא לאיגרא. כמה דאת אמר, (שם כב א) 'מה לך אפוא פי עלית בלך לגגות'. נשאל לאורחין ושביילין, בלהו אמרין דשמענו קל מרירו דבכיה, דמבכה על בנהא, ולא ידעין לאן אסתלקת. לן יאות למבכי, לן יאות למיספד. ננשק עפרא דרגלהא, ננשק אתר בי מותבחה, ננשק כותלי היכלא, ונבכי במרירו. אנן נפתח בהספידא, דחמינן בכל יומא כל האי. נבכי תדיר ולא איתנשי מרירו דבכיה מינן.

נפשי צמאה
לדעת

כל רז סודך

זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד"

ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים

גדולי הצדיקים שליט"א מעידים: ביאור נפלא כזה טרם בא לעולם

